

Esszéim elé

Mintegy negyvenöt esztendő próza-terméséből válogattam össze e könyv anyagát. Ezt az időt teljes egészében távol a Hazától, emigrációban töltöttem, ami egymagában képes valamilye egységet teremteni a különben lazán összefüggő írások között.

A műfaj fogalmát kissé kitágítva esszének nevezem őket, mert ha csak jegyzet, recenzió, olvasónapló, alkalmi előadás jellegű is némelyik, a témától el-elkalandozó gondolatársítás, tágabb összefüggések keresése, személyes „lira” az esszé vonásait mutatja. Az is jellemző rájuk (és persze rám), hogy ritkán születtek csak „saját kútfőmből”.

Szívesen fűzöm másokéhoz gondolataimat, mintegy hozzászólva, vitatkozva. Szeretem értelmezni a vilá-

got, helyére tenni a dolgokat. Lászlóffy Aladár, aki jó tíz évvel ezelőtt beleolvasott kézírataimba, s házalt is velük kiadót keresve – sikertelenül ugyan, de köszönet érte – azt írta róluk, hogy közérthetőek (ami ugyan nem feltétlenül dicséret az ő szájából), s elolvasásuk után „okosabbnak érzi magát az ember”. Nekem ez elég, többre nem is vágytam. E kötet darabjai közül jónéhányat közölt a müncheni Új Látóhatár, a helybeli Új Kéve, a hazai Kortárs és Hitel, a kolozsvári Helikon. Előadásként hallgatta két évtized folyamán számos svédországi honfitársam a stockholmi Magyar Házban, az önképzőkör nyári táborain Tíngagárdén, párszor Göteborgban, Kristianstadban, a németországi evangéliumi konferencián. Kiadásukra korábban is gondoltam ugyan, de csak mostani kerek évfordulóm alkalmából valósul meg a svédországi szórványmagyarság egy részének, a SMOSZ egyesületeinek kezdeményezésére. Köszönet mindenkinek, aki bizalmával megajándékozva előfizetett erre a kötetre, támogatva kiadását. Remélem, hogy kiki talál benne olyat, ami érdeklí, hisz – bár jórészt a történelmi múlthoz vagy a talán még távolabbinak tűnő közelmúlthoz kapcsolódik, a miénk az a múlt, életünk része s határában a jövő kiiktathatatlan tartozéka.

Stockholm, 2002. december 22.

Szente Imre

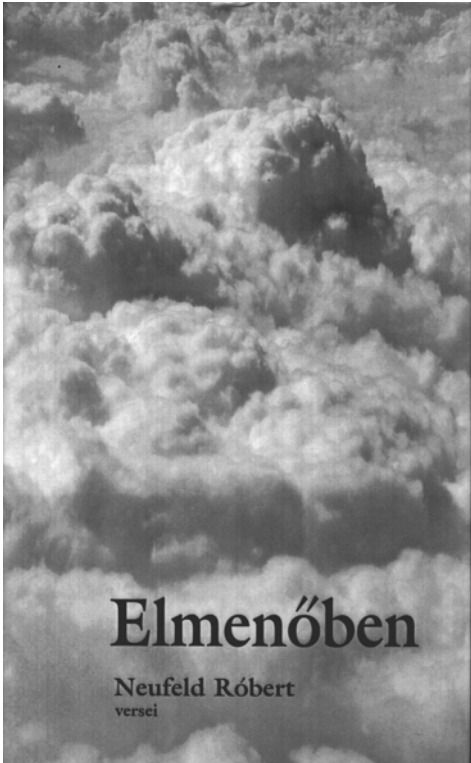
Ajánlás

Szente Imre az 1956-os magyar emigrációnak ahhoz a vékony értelmiségi rétegéhez tartozik, amelynek tagjai a szó legnemesebb értelmében magyar kultúrát, irodalmat, közművelődést teremtettek az őket menekültekként befogadó nyugati országokban. Éspedig nem külön-külön németországi, franciaországi, északi országokbeli stb. szigetkultúrácskákat, hanem tág horizontú szellemi életet egyfajta magyar szellemi köztársaságot „a magasban”, a vasfüggöny és a szigorúan őrzött határok felett; olyant, amilyen az otthoni magyar szellemi élet lehetett volna és nyilván lett is volna szovjet megszállás és kommunista egyeduralom nélkül.

Munkásságuk, amelynek központjai olyan rangos folyóiratok voltak, mint az Új Látóhatár, a Katolikus Szemle, a párizsi Irodalmi Újság, s olyan igényes könyvkiadók, mint az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem vagy a müncheni Auróra, a huszadik század második fele magyar kultúrájának a magyarorszáigival és a Kárpát-medenceivel egyenértékű, de annál sokkal szabadabb szellemű részét alkotja. És szervezettebb részét. A század első, két világháború közötti felének magyar közgondolkozása, művelődése, irodalma kisebb töréssel folytatódik az emigráció ezen részének alkotó munkásságában; ezért van az, hogy napjainkban olyan természetesen simul vissza a sajátlagos erdélyi magyar irodalomba például Wass Albert, az összmagyar irodalomba például Márai Sándor lezárult életműve.

Szerte Imre még napról napra gyarapodó életműve is útban van a visszasimulás felé; jelentős lépése és bizonyossága ennek Kalevala-fordításának nemrég napvilágot látott magyar kiadása. Bár tanulmányainak, esszéinek ezt a válogatását, amelyet az olvasó a kezében tart, Svédországban jelentetik meg nyolcvanadik évének betöltése alkalmából tisztelői és barátai, mi mindannyian, akik kisebb-nagyobb részt vállaltunk létrejöttében, hinni szeretnénk, hogy nemcsak Szerte Imre barátunk és tanítónk közismertebbé válásához, hanem az egy és oszthatatlan magyar kultúra szükséges kiegészüléséhez is hozzájárulunk vele.

Veress Zoltán

Elmenőben

1956-ban hagytam el hazámat, azóta Svédországban élek. Az évek során az új nyelv, befogadó országom nyelve, lépésről-lépésre egyre nagyobb teret hódított hétköznapi életemben.

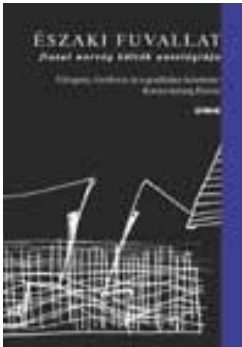
Ez - gondolom - minden kívándorlóval így lehet. Ahhoz, hogy a magyar nyelvet, anyanyelvemet olyan töretlenül s szabatosan megtarthassam, ahogyan azt a körülmények megengedték az évek során, egyre fokozottabb összpontosításra, nagyobb erőfeszítésre volt szükségem.

Ahogy telt az idő, egyre jobban oda kellett figyelni, hogy ne keverjek egy-egy szót az új nyelv szavai közül, amikor magyarul beszélek; egyre inkább éreztem szükségét annak, hogy magyar könyveket, újságokat olvassak, és ha lehet színdarabokat is megnézzek.

Ez sikerült is, de minden erőfeszitésem ellenére éreztem: mégsem értem el a kitűzött célt, azt, hogy anyanyelvemet ugyanolyan könnyedséggel, szabatosan tudjam használni, mint régen. Ezért ha prózát írok (ez is előfordul), a svéd nyelvhez nyúlok, mert irodalmi szinten ott ma már inkább otthon érzem magam, mint a magyarban. Sajnos, de való. A versekkel más a helyzet. Verset svéd nyelven ma sem tudnék írni, mert megírásukhoz anyanyelv talajába mélyen lenyúló gyökerekre van szükség. Ezeken keresztül olyan gondolatok, érzések szivárognak fel, amelyeknek olykor-olykor sikerül megkondítani a sokszor évekig csendes harangot, amelynek szava aztán egy-egy versben cseng vissza.

Ennek a harangszónak köszönhető ez a néhány vers, amellyel az olvasó ebben a kis gyűjteményben találkozik.

Neufeld Róbert

Északi fuvallat

Fiatal norvég költők antológiája

Válogatta, fordította és a grafikákat készítette: Kovács katáng Ferenc

Új Mandátum, Budapest, 2004.

96 old., 100,- Nkr

ÚJ MANDÁTUM KÖNYVKIADÓ

Felelős kiadó Németh István

Felelős szerkesztő Szügyi Zoltán

Borító- és könyvterv Zátonyi Tibor

A kötetben bemutatásra kerülő hét költő közül négynek már megjelent önálló kötete, s ebből kettő az egyik legnagyobb norvég kiadónál. Mindegyikük publikál irodalmi lapokban, de leginkább a számítógépes hálózati irodalmi portálokon.

A jó nevű szerkesztő, Paal Bjelke Andersen figyelemmel kíséri a megjelenő munkákat, és úgy véli, hogy Skandináviában is vannak olyan irodalmi portálok, amelyek nem csak a hazai olvasók, hanem a más országokban skandináv nyelveket tanuló diákok figyelmére is érdemesek. Például a dán poesi.dk, afsnitp.dk, a svéd novell.nu, tidskriftenbabel.nu vagy a norvég nypoesi.net, vinduet.no és poeten.no.

Jelen összeállításunk egyik szerzője is működtet egyet, éppen a legfiatalabb szerzők felkutatására, megismertetésére. Brynjulf Jung Tjønn 2001-ben alapította a jung.no hálózati lapot, s egyben a Jung Kiadót is. Évente jelentkezik a *Jungel* című antológiával, ahol minden alkalommal 5-6 fiatal mutatkozhat be. A kötetben szereplő költők közül itt publikált először Sandra Maria Akseth 2001-ben, Stig Beite Løken pedig 2003-ban.

Északi fuvallatot sugalltunk a címben. De támadhat vihar, hóhegyeket, tengereket kavarró orkán. Oldalszelükön parnasszusi magasságokba emelkedhetnek a ma még szárnyaikat próbálgató fiatal reménységek.

Két hölgyet és öt fiatalembert mutatunk be e kötetben. Olvassák őket türelemmel!

Megrendelhető: Ferenc Kovács, Faculty of Arts Department of Media and Communication, P.O.Box 1093 Blindern, 0317 Oslo, NORWAY, T:47 22850415

Anton Publik - Håkan Jansson **Teknik för hög spelhastighet i fotboll**

(A labdarúgás magastechnikája)

Jockhum Nordström rajzaival

Fälts Nyomda, Värnamo, 1996
ISBN 91-630-4671-7

A száz oldalas szakkönyv kilenc fejezetben tárgyalja a labdarúgó tudás legfontosabb elemeit.: a fizikai, az elméleti, a pszichológiai, a taktikai és a technikai felkészülés mikéntjét, módszereit.

Publik Antal számos szakmai gyakorlati bemutatót tartott Svédország szerte, amikor részletesen ismertette a könyv módszertani felhasználhatóságának előnyeit.

Könyve háromezer példányban elfogyott.

